

СОЦІАЛЬНА СПРЯМОВАНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ АГРОХОЛДИНГІВ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

С.І. Павлюк, аспірант

Миколаївський національний аграрний університет

Стійкий розвиток сільських територій як цілісної соціально-економічної системи залежить від забезпечення конкурентоспроможного та водночас соціально спрямованого агропромислового виробництва, що є економічним фундаментом розвитку сільських територіальних громад і сільських територій, поліпшення життєзабезпечення сільських жителів до рівня європейських соціальних стандартів.

Нині основною ціллю ефективного розвитку агропродовольчого комплексу є не тільки забезпечення національної продовольчої безпеки держави, а й продукування (формування) відповідних економічних засад для зростання життєво важливих інтересів сільських жителів і соціально-економічного розвитку села.

Практика ж останнього десятиріччя в Україні доводить лише про стрімкий розвиток корпоративних агропромислових об'єднань і груп – агрохолдингів. Згідно з доступною інформацією у 2016 році сільськогосподарську діяльність здійснювали близького 100 агрохолдингових формувань із розмірами земельних банків від 15,0 («Таврійська перспектива») до 654 тис.га (ПАТ «UkrLandFarming») [2].

Діяльність агрохолдингів у сільському господарстві та розвитку економіки сільських територій обумовлює як позитивні, так і негативні моменти. Якщо ж розглядати діяльність аграрних холдингових формувань в цілому, то, безсумнівно, їх наявність на ринку виробництва продукції сільського господарства позитивно впливає на конкурентоспроможність агропромислового виробництва, забезпечення продовольчої безпеки та соціальної та економічної стабільності держави.

Об'єктивно функціональність діяльності агрохолдингів має певні

переваги: високий рівень продуктивності праці, економія капітальних і експлуатаційних витрат на одиницю площі, більші можливості для раціональної організації виробництва, використання техніки, досягнень науки і прогресивної практики, зберігання та реалізації продукції в кращі строки й вищої якості. Але діяльність агрохолдингових структур, як складових економіки сільських територій, оцінюється неоднозначно.

Внесок агрохолдинів у соціальний розвиток села, як і інших бізнесових структур, оцінюється передусім участю у зміцненні економіки сільських територій, підвищенні рівня орендної плати за використання земельних ресурсів та оплати праці своїх працівників, створенні робочих місць для жителів сільських територій, участі в розбудові соціальної інфраструктури сільських територій, формуванні надходжень до державного і місцевих бюджетів [5].

Економічні інтереси агрохолдингових формувань, що ґрунтуються на підвищенні конкурентоспроможності агропромислового виробництва й отриманні значного прибутку від сільськогосподарської та пов'язаної з нею діяльності, наповнюватимуться конкретним соціальним змістом тоді, коли поєднуюватимуться із зростанням рівня життя сільського населення, створенням для нього в межах територіально-поселенських утворень соціально екологічного довкілля.

Загальна сума виплат за договорами оренди у 2014 році в агрохолдингах України досягла 11,3 млрд. грн, а середній розмір орендної плати за рік – 663 грн, або близько 40\$ за 1 га. Для порівняння, в США американська компанія «Агропросперіс», що орендує в Україні 430 тис. га земель, заплатила б за оренду близько 195\$/га, у країнах Європейського Союзу в середньому – 100 \$/га, в т. ч. в Німеччині – близько 250\$/га [4].

Слушною є думка з цього приводу М. Калінчика про те, що «великі латифундії з використанням потужної зарубіжної техніки на виробництві сільськогосподарських культур тільки збільшують земельну ренту і зводять до нуля зарплатомісткість виробництва. Так, у зоні діяльності цих монстрів у кожному із сіл працюючими можуть бути 10-15 осіб, і не більше [6]. Це дає

підстави для висновку про доцільність обмеження земельних латифундій на законодавчому рівні та необхідність впровадження дієвої державної підтримки усіх організаційно-правових форм господарювання, що сприяють розвитку селянських традицій приватновласницького ставлення до землі в процесі її експлуатації.

На сьогодні, підтримка сільських територій агрохолдинговими формуваннями, як правило, має благодійний і несистемний характер, вказуючи на їх не обов'язковість. Звичайно, проведення таких соціально-економічних заходів є позитивним моментом, але маємо відмітити про відсутність загального характеру такої підтримки. Також, необхідно відзначити, що одним із негативних недоліків є те, що агрохолдинги нехтують соціальними й екологічними проблемами в сільській місцевості.

З метою реалізації потенційних конкурентних переваг агрохолдингів у державі потрібно створити необхідні передумови та реалізувати засади державного регулювання їх діяльності в частині удосконалення земельного законодавства та врегулювання відносин власності на землю й контролю за її використанням і якістю земельних ділянок, поліпшення системи кредитування підприємницької діяльності в аграрній сфері економіки, регулювання експортно-імпортних операцій та територіальних аспектів операцій зі сплати агрохолдингами податків, гармонізації рівноваги між ресурсним потенціалом та здатністю землі до відтворення її родючості, узгодження функціонування агрохолдингів із стратегією розвитку сільських територій на засадах зрівноваженості.

Література:

1. ТОП 100 латифундистів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://latifundist.com/rating/top100#133>.
2. Калінчик М. Що буде, якщо запровадити ринок землі? / М. Калінчик // Пропозиція. – 2007. – № 4. – С. 4-9.